

ків окупності грошових видатків, а також побудова багатофакторної моделі ефективності використання прибутку підприємства та її вплив на основні кількісні та якісні показники його діяльності.

Література

1. **Баранцева С.М.** Стратегічне управління прибутком торговельного підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / С.М. Баранцева-Донецьк, 2007. – 22 с.
2. **Бланк И.А.** Управление прибылью / И.А. Бланк. – К. : Изд-во "Ника-Цент", 1998. – 544 с.
3. **Боднар Н.М.** Економіка підприємства : навч. посібн. / Н.М. Боднар. – К. : Вид-во А.С.К., 2004. – 400 с.
4. **Дзюбенко Л.М.** Організаційно-економічне забезпечення прибутковості підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Л.М. Дзюбенко. – К., 2007. – 22 с.
5. **Донець Л.І.** Управління формуванням прибутку підприємства в умовах ринкових формування господарювання : монографія / Л.І. Донець, С.М. Баранцева. – Донецьк : Вид-во ДНУЕТ, 2009. – 255 с.
6. **Орлов О.О.** Планування прибутку підприємства в умовах ринкової економіки : монографія / О.О. Орлов, Є.Г. Рясних, Н.І. Гавловська. – Хмельницький : Вид-во ХНУ, 2009. – 155 с.
7. **Офіційний web-сайт** Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. **Ткаченко Є.Ю.** Управління формуванням прибутку в процесі господарської діяльності підприємств машинобудування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 / Є.Ю. Ткаченко. – Запоріжжя, 2006. – 22 с.

Блонская В.І., Адамович П.П. Совершенствование системы управления делением и использованием прибыли предприятия

Определяется суть управления прибылью предприятия. Исследуется прибыль предприятия как объект управления. Усовершенствованы существующие инструменты управления делением и использованием прибыли, которые отвечают современным экономическим условиям деятельности украинских предприятий.

Blonska V.I., Adamovich P.P. Perfection of the control a division and use of income of enterprise system

Essence of management of enterprise an income is determined. The income of enterprise as management object is explored. The existent instruments of management a division are improved and which answer the uses of income of, to the modern economic terms of activity of the Ukrainian enterprises.

УДК 331.526-053.81 *Здобувач М.О. Корчун – Львівський НУ ім. Івана Франка*

СИТУАЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ЙОГО МОЛОДІЖНОМУ СЕГМЕНТІ

Фінансово-економічна криза, яка почалася з IV кварталу 2008 р., спричинилася до значного погіршення показників на ринку праці України і його молодіжному сегменті, особливо у I кварталі 2009 р. Показники травня 2009 р. засвідчили, що найглибшу точку спаду пройдено і економіка поступово починає рухатись угору. Відповідно, до кінця 2009 р. ситуація на ринку праці дещо покращилась.

Постановка проблеми. 2009 р. позначився для України складними випробовуваннями, що не могло не позначитись на ситуації на ринку праці та його молодіжному сегменті. В умовах виходу із кризи важливого значення

набуває проблема розвитку ринку праці та його молодіжного сегменту – важливого складника підвищення рівня зайнятості населення.

Розвиток національної економіки потребує значного підвищення ефективності використання людських ресурсів, основним індикатором якої виступає ринок праці. Сучасний ринок праці України характеризується значним напруженням внаслідок зниження попиту на робочу силу, спаду рівня реальної заробітної плати, зростання чисельності вивільнених працівників, збільшення прихованого безробіття. Ці характеристики мають істотні територіальні розбіжності, що зумовлює потребу їх поглибленого вивчення та потребу у додаткових теоретико-методологічних й практичних дослідженнях особливостей ринку праці України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з проблеми. Існує потреба аналізу теоретико-методологічних засад формування і розвитку національного ринку праці та його молодіжного сегменту. Обґрунтування концептуальних основ розвитку національного ринку праці та його молодіжного сегменту здійснено у публікаціях Т.А. Заяця, В.Л. Жаховської, Б.М. Данилишина, В.М. Гриньової, В.В. Самойленко, А.І. Рофе, Б.Г. Збишка, В.В. Ішина, Т.Й. Буди, М.В. Шаленко, Є.В. Попова, В.С. Васильченка, Е.М. Лібанової, А.Л. Баланди та багатьох інших вітчизняних та зарубіжних авторів.

Постановка завдання. Мета цього дослідження – аналіз ситуації на ринку праці України та у його молодіжному сегменті за останній час в економіці України загалом так і за видами економічної діяльності та окремими регіонами.

Виклад основного матеріалу. В Україні особливо актуалізується проблема зайнятості в період кризи. У період реформування її економіки відбулися фундаментальні зміни у використанні робочої сили та розподілі її між різними сферами суспільного виробництва. Фінансово-економічна криза, яка почалася з IV кварталу 2008 р., спричинилася до значного погіршення показників на ринку праці України особливо у I кварталі 2009 р. Показники травня 2009 р. засвідчили, що найглибшу точку спаду пройдено і економіка поступово починає рухатись вгору. Відповідно, до кінця 2009 р. ситуація на ринку праці дещо покращилась. Зокрема, якщо у 2008 р. рівень економічної активності населення у віці 15-70 років становив 63,5 %, у I кварталі 2009 р. – 63,2 %, то за підсумками I півріччя 2009 р. – 63,4 %. Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років у 2008 р. становив 59,6 %, у I кварталі 2009 р. – 57,2 %, у I півріччі 2009 р. – 57,7 %. Рівень безробіття, за методологією МОП, у % до економічно активного населення у віці 15-70 років становив у 2008 р. – 6,2 %, у I кварталі 2009 р. – 9,5 %, за підсумками I півріччя 2009 р. – 9,1 %. Тільки в I кварталі 2009 р. чисельність населення, зайнятого в усіх сферах суспільної діяльності, скоротилась на 1063,3 тис. осіб або на 5,06 % і становила 20005,1 тис. осіб. За підсумками I півріччя 2009 р. чисельність зайнятого населення зросла до 20176,8 тис. осіб.

Із табл. 1 видно, що протягом січня-вересня 2009 р. з різних причин залишили постійні робочі місця. 2,3 млн працівників, з них 1,9 млн з причини плинності кадрів, 0,1 млн з причини скорочення штатів. Лише 16,9 % звільнених були прийняті знову в різні галузі економіки, решта знайшли індивідуальні заняття або поповнили лави безробітних.

Табл. 1. Рух робочої сили за видами економічної діяльності За січень-вересень 2009 року*

	Прийнято тис. осіб	Вибуло, тис. осіб			У % до середньооблікової кількості штатних працівників		
		усього	з них з причин		вибуло	Зокрема, з причин	скорочення штатів
			плинності кадрів	скорочення штатів		плинності кадрів	
Усього	1810,8	2279,8	1885,7	140,4	16,9	21,3	17,6
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ним послуги	267,2	184,8	173,1	2,9	42,4	29,3	27,5
Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	17,1	18,4	15,4	0,9	23,3	25,0	21,0
Рибальство, рибництво	3,5	3,4	3,3	0,1	37,4	36,1	34,3
Промисловість	422,9	637,7	443,1	72,9	14,7	22,2	15,4
Будівництво	77,0	144,9	125,8	8,2	19,5	36,7	31,8
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	281,3	371,1	346,0	10,0	32,7	43,2	40,2
Діяльність готелів та ресторанів	41,2	46,4	42,3	1,2	44,6	50,3	45,9
Діяльність транспорту та зв'язку	125,1	166,9	116,8	8,5	13,3	17,7	12,4
Діяльність наземного транспорту	47,1	63,2	47,0	3,2	16,0	21,4	15,9
Діяльність водного транспорту	1,5	3,3	2,4	0,4	12,2	26,9	19,7
діяльність авіаційного транспорту	1,6	2,5	1,8	0,6	13,0	20,3	14,6
додаткові транспортні послуги та допоміжні операції	40,4	49,4	34,1	2,2	10,4	12,7	8,8
діяльність пошти та зв'язку	34,5	48,5	31,5	2,1	14,8	20,8	13,5
Фінансова діяльність	50,7	91,3	71,9	12,8	17,1	30,7	24,2
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	135,8	169,4	150,0	8,7	21,9	27,3	24,2
з них дослідження і розробки	16,3	18,9	15,9	1,4	11,3	13,1	11,0
Державне управління	59,8	63,7	50,9	3,5	9,4	10,1	8,0
Освіта	143,0	168,7	153,7	3,9	8,7	10,3	9,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	127,4	121,2	109,3	2,3	10,0	9,5	8,6
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	58,8	91,9	84,1	4,5	15,6	24,5	22,4
з них діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг	38,1	66,3	61,0	3,5	13,6	23,8	21,9

Статистичний бюлетень України за жовтень 2009 року. – Київ. – 2009. – С.62

Найвищу мобільність кадрів спостережено в діяльності готелів та ресторанів, де із кожних 100 працівників за січень-вересень 2009 р. вибуло 50,3 працівники, а прийнято на роботу 44,6; в торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку, де за окреслений період із кожних 100 працівників вибуло 43,2 працівники, а прийнято на роботу 32,7. У будівництві із кожних 100-та працівників було прийнято на роботу 19,5 працівників замість 36,7, що вибули.

У рибальстві, рибництві було прийнято на роботу 37,4 працівників, а вибули лише 36,1. У фінансовій діяльності було прийнято на роботу лише 17,1 працівників, а вибули 30,7. У промисловості із кожних 100-та працівників було прийнято на роботу лише 14,7, а вибули 22,2.

В Україні за період кризи швидко зріс розрив між сукупним попитом та сукупною пропозицією на ринку праці. Це спричинилося до стрімкого зростання навантаження на 10 вільних робочих місць (відношення чисельності громадян, незайнятих трудовою діяльністю, які перебували на обліку в державній службі зайнятості до потреби підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць), про що свідчать дані табл. 2. Із табл. 2 видно, що коли станом на 1 жовтня 2008 р. навантаження на 10 вільних робочих місць, вакансій становило 27 осіб, то станом на 1 жовтня 2009 р. – 75 осіб. Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць на 1 жовтня 2009 р. у % до 1 жовтня 2008 р. становила 37,3, зокрема на місця робітників – 33,4, посади службовців – 27,8, місця, які не потребують професійної підготовки – 13,0. Проблему посилює невідповідність кваліфікаційного рівня незайнятих громадян потребам підприємств, установ та організацій.

**Табл. 2. Попит та пропозиція робочої сили
на зареєстрованому ринку праці на 1 жовтня***

Область	Кількість громадян, не зайнятих трудовою діяльністю, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, тис. осіб		Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць		Навантаження на 10 вільних робочих місць, вакансій, осіб	
	2009 р.	2008 р.	2009 р.	2008 р.	2009 р.	2008 р.
1	2	3	4	5	6	7
Україна	558,7	538,2	74,2	198,6	75	27
Автономна республіка Крим	13,3	15,5	3,4	8,2	39	19
Вінницька	22,8	23,3	1,2	3,8	184	61
Волинська	14,1	18,0	1,6	4,7	87	38
Дніпропетровська	41,3	29,3	7,2	21,4	58	14
Донецька	50,2	35,5	4,7	23,8	107	15
Житомирська	25,4	23,0	2,2	5,2	118	44
Закарпатська	14,2	18,2	1,1	2,9	129	62
Запорізька	27,9	20,0	1,6	7,2	175	28
Івано-Франківська	20,2	25,2	0,5	1,9	422	135
Київська	18,8	16,8	3,1	8,8	61	19
Кіровоградська	16,3	14,6	1,0	4,0	167	37
Луганська	21,6	23,0	2,4	5,2	89	44

1	2	3	4	5	6	7
Львівська	31,9	32,8	1,8	4,8	178	69
Миколаївська	16,1	15,4	1,3	3,6	121	43
Одеська	15,7	18,3	3,0	6,0	52	30
Полтавська	29,2	25,1	2,5	8,9	117	28
Рівненська	19,2	22,8	1,3	5,5	144	42
Сумська	21,3	19,0	1,1	3,1	190	61
Тернопільська	13,6	20,9	1,6	3,0	83	71
Харківська	32,6	29,8	3,3	9,1	100	33
Херсонська	8,8	12,8	2,0	6,3	44	20
Хмельницька	18,2	18,4	0,5	1,7	394	108
Черкаська	25,4	20,9	0,5	2,0	518	102
Чернівецька	10,7	13,7	0,7	1,5	161	92
Чернігівська	19,7	19,7	1,7	4,5	113	43
м. Київ	8,1	4,9	21,5	38,8	4	1
м. Севастополь	2,1	1,3	1,4	2,7	15	5

Примітка: * Статистичний бюлетень України за жовтень 2009 р. – К., 2009. – С. 20.

Стосовно окремих регіонів ситуація ще набагато складніша. Це стосується Черкаської області, де навантаження на 10 вільних робочих місць, вакансій становило на 1 жовтня 2009 р. 518 осіб, Хмельницької області – 394 особи, Івано-Франківської області – 422 особи. Водночас у м. Києві цей показник становив 4 особи, у м. Севастополі – 15 осіб, в Автономній Республіці Крим – 39 осіб.

Працевлаштування незайнятих осіб у віці до 35 років у січні-вересні 2009 р. у відсотках до загальної кількості незайнятих осіб у віці до 35 років становило 32,1, а у відсотках до відповідного періоду 2008 р. – 61,7. Найбільшою мірою погіршилась ситуація з працевлаштуванням молоді за окреслений період у Чернівецькій, Дніпропетровській, Херсонській, Одеській та Чернігівській областях. Єдиний регіон, у якому ситуація з працевлаштуванням молоді покращилася – м. Київ [1, с. 26]. Індекс реальної заробітної плати за жовтень 2009 р. у % до вересня становив 98,4, у % до жовтня 2008 р. – 89,1 (див. табл. 3)

Табл. 3. Індеси реальної заробітної плати За жовтень 2009 року*

Область	Темпи росту, зниження у % до			
	Відповідно до попереднього року			
	січень-жовтень 2009 р.	Довідково 2008 р.		
		жовтень	січень-жовтень	в середньому за рік
1	2	3	4	5
Україна	89,6	104,8	108,0	106,3
Автономна республіка Крим	89,3	102,1	105,9	104,2
Вінницька	94,1	108,1	109,5	108,7
Волинська	90,5	108,1	110,5	108,8
Дніпропетровська	86,9	101,2	104,2	102,3
Донецька	86,8	100,1	107,8	104,6
Житомирська	91,6	107,5	108,9	107,7
Закарпатська	95,4	112,3	112,1	111,6

1	2	3	4	5
Запорізька	86,1	99,7	104,8	102,7
Івано-Франківська	91,0	104,3	106,1	105,2
Київська	90,8	105,7	109,8	107,7
Кіровоградська	93,4	105,0	110,7	108,8
Луганська	88,9	104,8	108,0	106,2
Львівська	89,3	102,0	105,3	104,0
Миколаївська	95,7	107,9	105,1	105,3
Одеська	91,9	106,1	103,2	102,8
Полтавська	88,2	103,5	106,5	104,2
Рівненська	90,9	106,0	107,5	106,4
Сумська	93,4	108,7	109,7	108,6
Тернопільська	92,9	113,3	110,0	110,3
Харківська	89,0	104,8	105,2	104,0
Херсонська	93,4	106,5	104,9	104,5
Хмельницька	91,2	104,6	107,5	106,4
Черкаська	88,9	105,8	108,9	107,1
Чернівецька	95,7	111,2	107,7	107,4
Чернігівська	90,3	105,5	109,0	107,5
м. Київ	87,9	103,9	110,1	107,8
м. Севастополь	94,1	105,0	105,7	105,5

Примітка: * Статистичний бюлетень України за жовтень 2009 р. – К., 2009. – С. 62.

Індекс реальної заробітної плати за січень-жовтень 2009 р. становив 89,6 у відсотках до відповідного періоду попереднього року. Показник індексу реальної заробітної плати свідчить про те, що найбільшою мірою знизилась заробітна плата за січень-жовтень 2009 р. у % до відповідного періоду 2008 р. у Запорізькій (86,1), Донецькій (86,6), Дніпропетровській (86,9) областях. Найменшою мірою заробітна плата знизилась за окреслений період у Чернівецькій (95,7), Миколаївській (95,7), Закарпатській (95,4) областях.

З початку кризи в Україні значно зросла заборгованість з виплати заробітної плати. Станом на 1 листопада 2009 р. порівняно з 1 січня 2009 р. заборгованість зросла на 40,6 % і становила 8,0 % до фонду оплати праці за жовтень. Особливо загострилась ситуація з виплатою заробітної плати у сфері будівництва. Заборгованість з виплати заробітної плати у цій сфері становила 43,0 % до фонду оплати праці за жовтень. Серед регіонів України найгірша ситуація з виплатою заробітної плати у Кіровоградській області, де заборгованість становила 16,2 % до фонду оплати праці за жовтень, в Сумській (13,4 %), в Луганській (13,4 %), в Харківській (12,2 %), в Житомирській (12,0 %), в Донецькій (11,6 %) областях, в Автономній Республіці Крим (11,4 %) [1, с. 73].

Висновки. Основною причиною зростання рівня безробіття в Україні в період кризи є перевиробництво в експортоорієнтованих галузях національної економіки: металургійному комплексі, хімічному комплексі, вугільно-добувній галузі, яка спричинила спад виробництва і в інших галузях економіки, оскільки понад 70 % українського ВВП нашої держави виробляється на експорт.

Секторна структура зайнятості продовжує змінюватися в напрямку скорочення частки обробної промисловості за рахунок збільшення часток видо-

бувних галузей і сфери послуг. Але, на відміну від розвинених країн, зростання зайнятості в третинному секторі відбувається через збільшення числа зайнятих, насамперед, у торгівлі. Частка галузей нематеріального виробництва, що забезпечують якість розвитку економіки – генерування нових знань і поширення інформації, розвиток людського потенціалу, стабільно скорочується.

Спад рівня життя призводить до зміни людського потенціалу суспільства. Низький рівень доходів зумовлює низький рівень споживання і заощаджень, деградацію робочої сили на ринку праці України. Низький рівень споживання звужує внутрішній ринок та обсяги інвестицій. Внаслідок цього відбувається зниження ефективності виробництва і якості продукції, що у підсумку, зумовлює низькі доходи, спад рівня цін та якості життя. Надмірне податкове навантаження не сприяє інвестиційно-інноваційній діяльності, створенню нових високопродуктивних робочих місць.

Для нашої країни єдиним виходом є не лише підтримка науки, а й зміна ситуації таким чином, щоб вона була затребувана економікою. На ринку праці України поряд з дефіцитом робочих місць спостерігається також дефіцит робочої сили, насамперед робітників високої кваліфікації.

Оптимізація основних кількісних та якісних параметрів ринку праці України можлива лише за умови радикальних змін у кожному з сегментів, насамперед молодіжному, оскільки саме він займає особливе місце в його ієрархічній структурі, визначаючи перспективи розвитку. Для сучасного розвитку ринку праці України характерне ускладнення процесу залучення молоді до сфери продуктивної трудової діяльності внаслідок недосконалості механізму його державного регулювання.

Основними завданнями державної політики у сфері зайнятості та регулювання ринку праці є:

- створення сприятливих умов для забезпечення продуктивної вільно обраної зайнятості;
- державна підтримка високої мобільності робочої сили;
- запобігання масовому безробіттю, яке виникає внаслідок структурних змін в економіці;
- розроблення конкретних заходів щодо соціального захисту працівників у разі банкрутства підприємств;
- сприяння соціальному захисту конкурентоспроможних верств населення;
- запобігання перетворенню безробіття на довготермінове, застійне, сприяння швидкому працевлаштуванню безробітних громадян.

Література

1. Статистичний бюлетень. України за жовтень 2009 р. – К., 2009. – 142 с.

Корчун М.О. Ситуация на рынке труда Украины и его молодежном сегменте

Финансово-экономический кризис, который начался с IV-го квартала 2008 г., привёл к значительному ухудшению показателей на рынке труда Украины и его молодёжном сегменте, особенно в I квартале 2009 г. Показатели мая 2009 г. свидетельствуют о прохождении самой глубокой точки падения и постепенного движения экономики вверх. Соответственно, к концу 2009 г. ситуация на рынке труда несколько ухудшилась.

Korchun M.O. The situation in the Ukrainian labour market and its youth segment

Financial-economic crisis which had started since the fourth quarter of 2008 caused significant worsening of the Ukrainian labour market data and its youth segment, especially in the first quarter of 2009. In May 2009 economic data demonstrated that the deepest fall point had been passed and the economy started to recover gradually. As a result the situation in the Ukrainian labour market has improved till the end of 2009.

**УДК 330.322.014 Асист. А.В. Сима; студ. Р.В. Ткачов; студ. М.М. Крочак;
студ. В.В. Грицик – НУ "Львівська політехніка"**

**АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Формування і реалізація державної інноваційної політики, спрямованої на надання економічній системі України інноваційної орієнтації, потребує нових підходів, які базуються на врахуванні специфічних рис інноваційно-орієнтованої економіки. Розглянуто та досліджено особливості інноваційної політики держави, проаналізовано рівень інноваційної діяльності підприємств західного регіону на сучасному етапі розвитку національної економіки.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, регіональна політика, іноземні інвестиції, промислові підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання інноваційної діяльності та проблеми, пов'язані зі створенням і запровадженням національної стратегії розвитку інноваційної сфери, а також регіональні особливості цього процесу розглядали у своїх працях такі науковці, як О. Кузьмін, А. Кузнецова, С. Князь, Ю. Макогон, М. Якубовський, Н. Кожевина [1–4] та інші.

Постановка проблеми. Незважаючи на велику кількість наукових праць і значні досягнення у вивченні проблем інноваційної діяльності, сутнісної характеристики поняття "інноваційна діяльність", чинників, які на неї впливають, існує низка питань, що залишаються постійним об'єктом дискусій. Вимагається подальше дослідження формування і реалізації інноваційної політики, детальніше аналізування рівня інноваційної діяльності на сучасному етапі розвитку національної економіки. Гарантії уряду та зобов'язання органів державної влади з управління інноваційними процесами є однією з основних умов активізації інноваційної діяльності. Пошук можливостей вирішення цих проблем спрямований на підвищення ефективності регулювання інноваційної діяльності, аналізуванні рівня інноваційної активності підприємств західного регіону на сучасному етапі розвитку економіки.

Основний текст. На сьогодні Україну характеризує досить неоднорідна інноваційна активність регіонів. Частка промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, становила від 32,6 % до 3,1 %, при цьому більша за середню – у м. Києві, Харківській, Одеській, Чернівецькій, Івано-Франківській та Вінницькій областях, значно менша – у Рівненській, Сумській та Хмельницькій областях [2]. У Львівській області цей показник становить 15,8 % за середнього 14,2 % по Україні загалом. Це пояснюється регіональними особливостями впровадження інноваційних досягнень. Для врахування цих особливостей та ефективнішого запровадження інновацій у